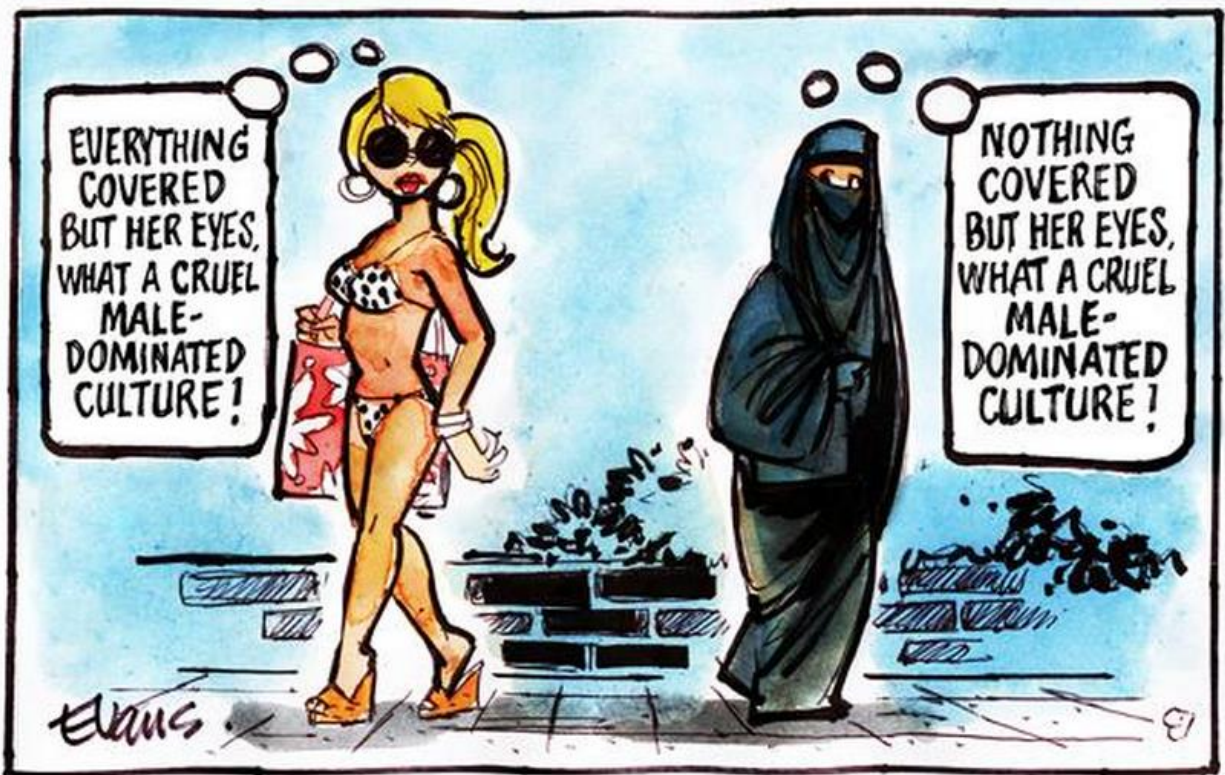

נשים לומדות יחד

NILF

CHICAGO INSTITUTE OF
WOMEN'S LEARNING

Tzniut Unveiled

Between Burkas and Bikinis: AdDRESSing the Sources

Mrs. Lynn Kraft

Winter 5779

1) ויקרא יח:

אִישׁ אִישׁ אֶל-כַּל-שָׂאֵר בְּשֵׁרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לַגְלוֹת עֲרוּהָ אֲנִי יְקוּק:

2) דברים כג:טו

כִּי יְקוּק אֱלֹהֶיךָ מִתְהַלְקוּ בְּקֶרֶב מִחֲנֹךְ לְהַצִּילָךְ וְלִתֵּת אִיבֶיךָ לְפָנֶיךָ וְהָיָה מִחֲנֶיךָ קָדוֹשׁ וְלֹא-יִרְאֶה בְּךָ עֲרוֹת דְּבָר וְשָׁב מֵאֲחֶיךָ:

3) בראשית פרק ט

(כ) וַיַּחַל גַּח אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַּע כָּרִם:

(כא) וַיִּשְׁתַּ מִן-הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל בְּתוֹךְ אֶהְלֶה:

(כב) וַיֵּרָא חָם אָבִי כְנָעַן אֶת עֲרוֹת אָבִיו וַיַּגִּד לְשֵׁנֵי-אֲחִיו בְּחוּץ:

(כג) וַיִּקַּח שָׁם וַיִּפֹּת אֶת-הַשְּׂמֵלָה וַיִּשְׂמְלוּ עַל-שִׁכְמָם שְׁנֵיהֶם וַיִּלְכוּ אַחֲרָיִת וַיִּכְסּוּ אֶת עֲרוֹת אֲבִיהֶם וּפְנֵיהֶם אַחֲרָיִת וְעֲרוֹת אֲבִיהֶם לֹא רָאוּ:

4) אבן עזרא ויקרא יח:

ערוה דבר מגונה נחשף צריך להתכסות.

5) אבן עזרא בראשית מב:ט

היות הערוה נסתרת

6) שמות כ:כג

וְלֹא-תַעֲלֶה בְּמַעֲלֹת עַל-מִזְבְּחִי אֲשֶׁר לֹא-תִגַּלְהָ עֲרוֹתָהּ עֲלָיו: פ

7) שמות פרק כח

(מ) וְלִבְנֵי אֶהֱרֹן תַעֲשֶׂה כְתֹנֹת וְעֹשִׂיתָ לָהֶם אֲבִגְדִים וּמִגְבְּעוֹת תַעֲשֶׂה לָהֶם לְכָבוֹד וְלִתְפָאָרֶת:

(מא) וְהַלְבַּשְׁתָּ אֹתָם אֶת-אֶהֱרֹן אֲחִיךָ וְאֶת-בְּנָיו אִתּוֹ וּמִשְׁחַתָּ אֹתָם וּמִלַּאתָ אֶת-יָדָם וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְכַהֲנֵנוּ לִי:

(מב) וְעֹשֶׂה לָהֶם מִכְנָסִי-גָד לְכַסּוֹת בְּשָׂר עֲרוֹה מִמִּתְנַיִם וְעַד-יָרְכָיִם יִהְיוּ:

(מג) וְהָיוּ עַל-אֶהֱרֹן וְעַל-בְּנָיו בְּבָאָם אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד אִזּוּ בְּגִשְׁתֶּם אֶל-הַמִּזְבֵּחַ לְשִׁרְתוֹ בְּקֹדֶשׁ וְלֹא-יִשְׂאוּ עוֹן וּמִתוֹ חִקַּת עוֹלָם לוֹ וְלִזְרַעוֹ אַחֲרָיו:

8) תלמוד בבלי מסכת יומא לה:

אמרו עליו על רבי אלעזר בן חרסום שעשתה לו אמו כתונת משתי ריבוא, ולא הניחוחו אחיו הכהנים ללבושה, מפני שנראה כערום.

9) תלמוד בבלי מסכת שבת קיד.

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים לשוק... כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגדו - חייב מיתה...

10) מסכתות קטנות מסכת דרך ארץ פרק ו הלכה ב

תלמיד חכם צריך שיהא צנוע באכילה, ובשתייה, וברחיצה, ובסיכה, ובנעילת הסנדל, ובתשיש המטה, בהליכתו, ובעטיפתו, בקולו, ברוקו, ובמעשיו הטובים...

11) תלמוד בבלי מסכת ברכות כד.

אמר רבי יצחק: טפח באשה ערוה. למאי? אילימא לאסתכולי בה - והא אמר רב ששת: ... כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאילו מסתכל במקום התורף! אלא: באשתו, ולקריאת שמע. אמר רב חסדא: שוק באשה ערוה,

שנאמר גלי שוק עברי נהרות, וכתוב תגל ערותך וגם תראה חרפתך. אמר שמואל: קול באשה ערוה, שנאמר כי קולך ערב ומראך נאוה. אמר רב ששת: שער באשה ערוה, שנאמר שערך כעדר העזים.

12 שולחן ערוך אורח חיים הלכות קריאת שמע סימן עה סעיף א

טפח מגולה באשה, במקום שדרכה לכסותו, אפי' היא אשתו, אסור לקרות ק"ש כנגדה. הגה ו"א דוקא באשתו, אבל באשה אחרת אפילו פחות מטפח הוי ערוה הגהות מ"מוני פ"ג. ונראה מדברי הרא"ש דטפח באשה ערוה, אפי' לאשה אחרת...

13 משנה ברורה סימן עה

(ב) לכסותו - אבל פניה וידיה [ג] כפי המנהג שדרך להיות מגולה באותו מקום [ד] וכן בפרסות רגל עד השוק [והוא עד המקום שנקרא קניא בל"א] במקום שדרך לילך יחף מותר לקרות כנגדו שכיון שרגיל בהן אינו בא לידי הרהור ובמקום שדרך לכסות שיעורן טפח כמו שאר גוף האשה [ה] אבל זרועותיה ושוקה אפילו רגילין לילך מגולה כדרך הפרוצות אסור:

14 תפארת שמואל מסכת ברכות פרק ג סימן לז

ודבר שרגיל להיות מכוסה באשה וכו'. פי' לאפוקי מה שדרך נשים להיות מגולה כגון הפנים והצואר וידיים אבל נראה בעיני במקום שרגילות הנשים לגלות זרועותיהם ורגילין להיות פתוח עד סמוך לדדיה זהו מנהג רע וקורא אני בהם חקים לא טובים וטפח באשה ערוה:

15 דברים פרק כב:

לא יהיה כלי גבר על אשה ולא ילבש גבר שמלת אשה כי תועבת יקנן אלהים כל עשה אלה: פ

16 רש"י דברים כב:

לא יהיה כלי גבר על אשה - שתהא דומה לאיש כדי שתלך בין האנשים, שאין זו אלא לשם ניאוף: ולא ילבש גבר שמלת אשה - לילך ולישב בין הנשים... כי תועבת - לא אסרה תורה אלא לבוש המביא לידי תועבה:

17 שו"ת מנחת יצחק חלק ב סימן קח

בנדון לא יהי' כלי גבר על אשה.

ב"ה יום א' יתרו י"א שבט תשי"ח לפ"ק מנשסתר יצ"ו. לידידי היקר מוהר"מ נ"י. ע"ד מה ששאל איזה שאלות בדין דלא יהי' כלי גבר על אשה, הנני להשיב על ראשון ראשון וכו', (א) כתב בזה"ל, מזמן רב נכנס מאדע /אופנה/ במלבושי נשים, בשם סלאקס והם כמו מכנסים, אבל יש חילוק באותם שנעשו במיוחד לנשים, שהמה בכמה צבעים וכדומה, שאין אנשים לובשים אותם כלל, האם יש איסור בזה, כיון שהם דומים למכנסים, או מפני שבתחילה בגדים כיוצא בזה נלבשים רק לאנשים עכ"ל.

הנה אין דין זה צריך בושש דהוי איסור גמור, דחוץ מזה דבגדי שחץ כאלו, נעשים מתחילתם לעבירה, והם בגדי זימה, ומביאים לידי תועבה, ואף אם לא יהי' בכלל כלי גבר, המה בכלל תועבת ד' כל עושה אלה, ועי' בתשו"ד"ח (חיו"ד סי' נ"ח וס"א) מה שצווח ככרוכיא לבטל בגדי זימה כיב"ז. עוד באמת המה בכלל כלי גבר ממש, דעדיין שם מכנסים עליהם, והגם שהם משונים קצת, מ"מ שמם עליהם...

18 שו"ת יביע אומר חלק ו - יורה דעה סימן יז

ומעתה הבוא נבוא לענין בנות הלובשות מכנסים ארוכות אם אין בזה משום איסור לא יהיה כלי גבר על אשה... יש לומר שאין בנ"ד משום לא יהיה כלי גבר על אשה, מכיון שיש הבדל ניכר בין מכנסי גברים

למכנסי נשים, שמכנסי הנשים עשויות ממיני צבעונים שאין האנשים לובשים דוגמתן כלל. (ע' בשו"ת הרשב"א ח"ה סי' קכא). וגם עשויות בצורה שונה משל מכנסי גברים... וה"ה כאן לאחר שנתפשט הדבר בזה"ז בלבישת מכנסים לנשים בהרבה מקומות, אין בזה משום לא יהיה כלי גבר על אשה, כיון שעכ"פ אינו מיוחד לאנשים דוקא. ומכ"ש שיש הבדל ניכר בין המכנסים של נשים למכנסי גברים. והרי זה כמבואר...

ומכל מקום מודה אני שאין להתיר כאן לכתחלה לבישת מכנסים אלה לבנות, כי בגדי שחץ הן, ומעוררות תשומת לב מיוחדת לרואיהן יותר מאשר שמלה או חצאית רגילה, ומביאות לידי הרהורים רעים. ואין לבנות ישראל הכשרות ללכת בהן כלל. ובפרט במכנסים המהודקות ממש על הגוף שגורמות הסתכלות והרהורים רעים ביתר שאת... ומכל מקום אם אין הבנות שומעות לקול הורים ומורים להמנע מלבישת חצאיות קצרות ביותר, והולכות בשוק וירך מגולות, שהיא פריצות יתירה, יש לבחור הרע במיעוטו, ולהורות להן כהוראת שעה ללבוש מכנסים...

מסקנא דדינא, איסור גמור לבנות ישראל ללכת בחצאיות קצרות או שמלות קצרות (הנקראות מיני, למינים ולמלשינים אל תהי תקוה), ואיסור זה יש בו גם לאו מן התורה, שנא' ובחקותיהם לא תלכו. וכן אין להתיר לכתחלה לבנות ישראל ללבוש מכנסים, משום שהן בגדי שחץ ופריצות. ובנות הלובשות חצאיות קצרות או שמלות קצרות למעלה מן הברך, צריך להשתדל להשפיע עליהן בדרכי נועם ללבוש חצאיות או שמלות צנועות, באופן שמכסות את הברכים גם בעת ישיבתן.

19) תלמוד בבלי מסכת פסחים ג.

תניא דבי רבי ישמעאל: לעולם יספר אדם בלשון נקיה, שהרי בזב קראו מרכב ובאשה קראו מושב...

20) רש"י מסכת פסחים ג.

בזב- כתיב (ויקרא טו) וכל המרכב אשר ירכב ובאשה כתיב (שם ו/ויקרא טו) או על הכלי אשר היא יושבת לפי שאין הגון להזכיר רכיבה ופיסוק רגלים באשה, ואף על פי שהמרכב והמושב שוין בשניהם.

21) שו"ת ישכיל עבדי חלק ה יו"ד כ:ו

ו) ואולם מטעמא יש לאסור כניד, משום דלנוש זכ של מכנסים לאשכ הוא לנוש פרוע ופרוץ, ואינו מלבוש של נוטים, מכיון שהרגלים חלוקים אי מכשיות עד בית הכרס, וזה מציא לידי כרכור לכמסחלכה, ומציא נס לידי יואוף,

22) הצנע לכת, מאת ר' אליצאן, הערה 111

111 דעת הראשון לציון היא, שאין להתיר בפחות משיעור טפח לגבי איסור שהנשים עצמן חייבות בו, ראה לעיל הערה 38 לגבי אמירת דבר שבקדושה. אולם מדברי שו"ת איגרות משה אבן העזר א סימן נח משתמע, שבפחות מטפח אין לאשה עצמה לחשוש, וזאת משום שלא נאסרה על הגבר ההסתכלות אלא במתכווין, ולזה אין האשה חייבת לחשוש (נכון שלדעת הרמ"א אין הבדל בין טפח לפחות מטפח אלא לגבי אשתו, לעניין קריאת שמע, אולם רוב רבותינו האחרונים הכריעו בזה להקל, עיין שם בהערה). לפי זה יש להעדיף חצאית המגיעה כמעט לברכיים על מכנסיים, וצ"ע.

הצנע לכת - ר' אלינצון צא' 192

הבחנה כזאת). אולם, קיימת בחינה אחרת לצניעות, שיסודה בעצם המוסכמות הקיימות בציבור בנות ישראל הצנועות. העובדה שציבור זה גוהר ללכת דווקא בחצאית, מעניקה ערך משמעותי להקפדה זאת; על ידי לבישת החצאית מזדהה בת ישראל עם חוגים אלו והיא מתבדלת מחוגים מתירנים. במידה מסוימת נהפכה החצאית בעשרות השנים האחרונות למעין "כיפה" של הבת השומרת מצוות בקפדנות והמשתדלת לנהל את חייה לפי הנחיות המוסר של חכמינו, כפי שהן משתקפות בהוראותיהם ההלכתיות. על-ידי סירובה ללכת במכנסיים היא מצביעה על עצמה באופן הפגנתי, שאין היא מוכנה להשלים עם כל התכתיבים של האופנה המודרנית ושהיא מסתייגת מערכי המוסר הנפוצים כיום בקרב הציבור הרחב. לבחינה זאת יש חשיבות מיוחדת לגבי אותן הבנות הצנועות הנמצאות בחברה רחבה ומגוונת במסגרת לימודיהן או עבודתן היומ-יומית; בנות אלה ודאי זקוקות לתזכורת תמידית, שאין הן מודעות עם הערכים ואורחות החיים של סביבתן. על בחינה זאת הצביעה פעם בתי באמרה "גם אם יווכח מעל כל ספק שאין איסור בהליכה במכנסיים, הייתי ממשיכה להיזהר שלא ללבוש אותם". לאור האמור מובן שניתן להבחין בין לבישת מכנסיים יום-יום בחוץ ואפילו בבית ללבישתם בשעת פעולה הדורשת הגנה יתירה, כגון לגלישה או לטיול בהרים וביערות, וכל שכן בשעת עבודות הכרחיות בשדה. בכגון זה יש להיזהר להחליף בגדים סמוך לאותה הפעילות (ולא לנסוע למשל באוטובוס במכנסיים). וראה לעיל הערה 124 ובסוף ציוני דרך לפרק זה.